



TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

**TÜSİAD
YÖNETİM KURULU BAŞKANI
ÖMER SABANCI'NIN
ALANYA SİAD
KONUŞMASI**

**13 Aralık 2004
Alanya**

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İran Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Mörkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Mauroy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29
Tel: (90-312) 468 10 11
Tel: (32-2) 736 40 47
Tel: (1-202) 776 77 70
Tel: (49-30) 28 878 6300
Tel: (33-1) 426 516 40

Faks: (90-212) 249 13 50
Faks: (90-312) 428 86 76
Faks: (32-2) 736 39 93
Faks: (1-202) 776 77 71
Faks: (49-30) 28 878 6399
Faks: (33-1) 426 516 99

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad-us.org
e-mail: info@tusiad-de.org
e-mail: satan@tusiad.org

web: www.tusiad.org



TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

Alanya SİAD'ın değerli üyeleri, sayın konuklar, değerli basın mensupları

TÜSİAD adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Sizlere hitap etme fırsatını bana verdiğiniz için, Başkan Cengiz Yelken'in şahsında hepinize teşekkür ediyorum.

Son derece hararetli günlerden geçiyoruz. Çevreme bakıyorum, herkes bir gerilim içinde 17 Aralık'ı bekliyor. Kuşkusuz birbiri ardına basında yer alan karar taslakları, bu taslaklar hakkında yapılan değerlendirmeler sözkonusu gerilimi artırıyor.

Böyle bir ortamın sağlıklı değerlendirmeler yapmaya izin vermeyeceği aşıkâr. Türkiye buna benzer gerilimli ortamları çok yaşadı. Artık tecrübe kazanmış olmamız, konulara soğukkanlılıkla ve doğru açılardan yaklaşabilmemiz lazım. Hukuksal ve kurumsal belirleyiciliği olmayan, AB'nin iç politik ihtiyaçlarından kaynaklanan söylem ve manevralarla, meselenin özüne ilişkin tavırları birbirinden ayırt edebiliyor olmamız lazım.

Şunu biliyoruz ki son dakikaya kadar spekülasyonlar, taktik savaşları devam edecek. Ancak hükümet çizgisini belirlemiş durumda ve bu çizgiyi de kararlılıkla sürdürüyor.

Biz de AB ile müzakerelerin başlatılmasının yolunun Komisyon'un 6 Ekim tarihinde yayınladığı raporla açılmış olduğunu düşünüyoruz ve bu yolu kapatacak bir gelişmenin meydana gelmesini beklemiyoruz.

Burada belirleyici faktör, Türkiye'nin gelişmiş ülkeler arasında yer almasını sağlamak amacıyla başlattığımız değişim hamlesini sürdürebilmemizdir.

En başta ekonomiyi düşünmemiz gerekiyor. 2005 yılına çok az bir zaman kala, tüm olumsuz dış etkenlere rağmen, Türkiye ekonomisindeki olumlu gidişin sürmekte olduğunu ve 2004 yılını "düşük enflasyon-yüksek büyüme" çizgisinde tamamlayacağımızı söyleyebiliyoruz. Tüketimde ve yatırımda bir canlanma görüyoruz, ekonomik büyüme devam ediyor, kamu kesimi açığı ve yatırım-tasarruf açığı azalıyor, enflasyon olumlu bir seyir izliyor, faiz oranları da bu seyri takip ediyor. Henüz yeterli olmasa da istihdamda dahi bir kıpırdanma görebiliyoruz.

Tabii, her şeyin güllük gülistanlık olduğunu söylemiyoruz. Bütün bu olumlu tabloya eşlik eden önemli bazı riskler de var. Bir yanda olumsuz dış konjonktür nedeniyle oynak hale gelen maliyetler, öte yanda cari açıkta meydana gelen hızlı gelişmenin yarattığı kaygı bizi bu riskleri gözönüne almaya sevk ediyor.

Bunlara bir de, hızla genişleyen iç talebin, 2005 yılında da bu eğilimini sürdürmesini eklersek, kesintisiz olarak büyümekte olan cari açığın, portföy yatırımları ve reel sektörün yurt dışından sağladığı uzun vadeli kredilerle finanse edilmesinin zorlaşacağını görülebiliyor. Önümüzdeki iki yıl gerçekleşecek olan dış borç ödemelerini hesaba katacak olursanız, dış finansman ihtiyacının ciddi ölçüde artacağını görebilirsiniz.

Peki bu finansman ihtiyacını nasıl karşılayacağız? Her şeyden önce, dünya konjonktüründeki gelişmeler olumsuz seyrete bile, global yatırımcı açısından, AB ilişkilerinin sağladığı istikrar çıpası yüzünden, diğer gelişmekte olan ülkelere ayrılan Türkiye'nin, portföy yatırımlarından azalarak da olsa pay almaya devam

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İran Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Mörkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Mauroy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29 Faks: (90-212) 249 13 50
Tel: (90-312) 468 10 11 Faks: (90-312) 428 86 76
Tel: (32-2) 736 40 47 Faks: (32-2) 736 39 93
Tel: (1-202) 776 77 70 Faks: (1-202) 776 77 71
Tel: (49-30) 28 878 6300 Faks: (49-30) 28 878 6399
Tel: (33-1) 426 516 40 Faks: (33-1) 426 516 99

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad-us.org
e-mail: info@tusiad-de.org
e-mail: satan@tusiad.org

web: www.tusiad.org



TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

edeceğini öngörebiliriz. Kredibilite artışıımız da bu fon girişine destek olacaktır. Ancak bu konuda ihtiyaç duyduğumuz ve beklediğimiz asıl önemli destek doğrudan yabancı sermaye yatırımlarıdır.

Burada bir hususun tekrar altını çizmekte yarar görüyorum: AB'nin 17 Aralık kararı ile ilgili olarak, işin özüne ait olmayan konularda, yıpratıcı iç tartışmaların dünya piyasaları tarafından, ülkenin AB tam üyeliğinden uzaklaştığı biçiminde yorumlanmasına yol açmaması gerekir.

Tabii geleceğimiz yalnızca dış faktörlere bağlı değil. Belirginleşen riskler, bugüne kadar korunmasında başarı gösterilen rotanın, kararlılıkla sürdürülmesini ve uygulamada bir hata yapmadan yola devam edilmesini gerekli kılmaktadır.

Bütçe açığı ve kamu borçlarının milli gelire oranı makul seviyelere gerileyene kadar, ekonominin krizlere açık yapısı devam edecektir. Uzun vadede yatırım-tasarruf dengesinin sağlıklı bir yapıya kavuşması için de, 2005 yılında yüksek faiz dışı fazla politikasına devam edilmesi bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Diğer taraftan, kamu maliyesindeki iyileşme, mutlaka, içinde bulunulan reform sürecinin daha ileriye götürülmesiyle desteklenmelidir. Yapısal reformların derinleştirilmesi ve bu alanda hükümet tarafından sergilenecek kararlılık ise güven ortamının korunmasında belirleyici olmaya devam edecektir.

Burada da tutunma noktamız, IMF ile stand-by düzenlemesiyle desteklenecek yeni üç yıllık programın kesintisiz uygulanabilmesi olacaktır. AB müzakere süreci ile birlikte ele alındığında, makro uyum ve yapısal dönüşüm taahhütlerini de içeren böyle bir programın uygulanması, Türk ekonomisinin AB ekonomisine yaklaşımını hızlandıracak, ekonominin belirli bir disiplin altında yönetilmesine ve iş dünyasının ise önünü görebilmesine imkan sağlayacaktır.

Bu çerçevede, bankacılık reformu, gelir idaresinin yeniden yapılandırılması ve sosyal güvenlik reformunun 2005 yılı içerisinde gerçekleştirilmesi önemlidir. Çünkü bunlar aslında Türkiye'nin bir önceki IMF programından arta kalan taahhütleri, hedefleridir.

Türkiye ekonomisinin ihtiyaç duyduğu yapısal dönüşümlerden bahsederken, sık sık aynı şeyleri tekrar ettiğimizden olsa gerek, bazen sözcük kalıpları içinde kaybolup, kimi kavramların bizim gündelik hayatımızla ne kadar yakından ilgili olduğunu unutuveriyoruz.

Bu, zar zor biraraya getirdiğimiz tasarruflarımızın ekonomik değere dönüşmesi için hayati önem taşıyan bankacılık sistemi için de geçerli, nüfusumuzun sağlıklı ve huzurlu bir geleceğinin olması için hizmet üretmesi gereken, ama bunu yapamadığı gibi ödediğimiz vergilerin büyük bir bölümünü adeta yutan sosyal güvenlik sistemimiz için de geçerli. En çok da, kamu giderlerini karşılaması ve vatandaşa hizmet üretmesi, bu hizmet için gerekli yatırımları finanse etmesi gereken kamu gelirlerinin yönetimi için geçerli... Bu alanlarla ilgili reformlardan söz ederken bazen gerçekten işin günlük hayatımızla olan bağlantısını unutuveriyoruz.

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İran Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Mörkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Mauroy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29
Tel: (90-312) 468 10 11
Tel: (32-2) 736 40 47
Tel: (1-202) 776 77 70
Tel: (49-30) 28 878 6300
Tel: (33-1) 426 516 40

Faks: (90-212) 249 13 50
Faks: (90-312) 428 86 76
Faks: (32-2) 736 39 93
Faks: (1-202) 776 77 71
Faks: (49-30) 28 878 6399
Faks: (33-1) 426 516 99

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad-us.org
e-mail: info@tusiad-de.org
e-mail: satan@tusiad.org

web: www.tusiad.org



TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

Örneğin vergi konusunu ele alalım. Türkiye'nin bugünkü büyük borç yükünün altında kamunun gelir-gider dengesini sağlayamaması ve giderlerini karşılayabilmek için içeriden ve dışarıdan borç almak zorunda kalması yatmaktadır.

Bu gelir-gider dengesinin sağlanmasında kamu idaresinin verimli çalışması, kadroların gereksiz biçimde şişirilmemesi, kısacası kamu giderlerinin azaltılması elbette çok önemli bir yer tutuyor.

Ancak bunun bir sınırı var. Devlet hizmet üretmek zorunda. Enerji, ulaştırma, eğitim, sağlık, güvenlik, savunma gibi konularda yatırımlar yapmak zorunda. Artan nüfus, gelişen ekonomi, artan sosyal ihtiyaçlar, bu yatırımların azalarak değil, artarak sürmesini gerekli kılıyor.

Bütün bunlar neyle finanse edilecek? Elbette vergi gelirleriyle.

Ama, nüfusun büyük bir bölümünün vergi yükümlülüğünün dışında kalmasının önüne yıllar boyu geçememişseniz, vergi alacağınızı etkin biçimde takip edememişseniz, kayıt dışı ekonominin bugünkü büyük boyutlarına ulaşmasına engel olamamışsanız, temel görevinizi yerine getirememişsiniz demektir.

Kayıt dışı ekonominin, Türkiye ekonomisinin dinamik yanını temsil ettiği safsatalarına kulak asmayalım. Ekonomiye kemiren bu hastalığın adını koyalım: Bu asalaklıktır. Dürüst vergi mükellefinin sırtından geçinmektir. Haksız rekabet yaratmaktır. Kamu gelirlerinin sağlıklı biçimde oluşmasını engellemek, devleti dış borca mahkum etmek, makro dengeleri bozarak krizlerin altyapısını oluşturmaktır. Sağlıklı üretim ve yatırım ortamını ortadan kaldırmak, sonuç olarak işsizliğe yol açmaktır.

Kuşkusuz meselenin etik bir boyutu da var ama, sistemin içine girdiğinizde, işletmeleri olağan üretim koşullarından uzaklaştıran ve sürekli bir hayatta kalma mücadelesine iten, girişimciyi köşeye sıkıştıran kriz şartları da kayıt dışı ekonominin alanını sürekli genişletmesine yol açtığını görebiliyorsunuz.

O zaman da, çözüm arayışının, yatırım-girişim ortamını değiştiren, bunun için de, mevcut sistemi yeniden tasarlayan bir yaklaşıma ihtiyacı olduğu ortaya çıkıyor. Türkiye'nin pek çok sorununun çözümünde olduğu gibi, bu sorunda da radikal bir bakış açısına gerek duyuluyor.

Dünya, vergi oranlarının yüksekliğinin vergiden kaçınma eğilimini arttırdığını bugün artık tespit etmiş durumda. Hem kendi girişimcisini teşvik edebilmek, tasarrufların yatırıma dönüşmesini sağlamak, hem de yabancı yatırımcıyı çekebilmek için pek çok ülke vergi oranlarını kullanıyor. Bizim ise vergi oranlarımız o kadar yüksek ki, yatırımcıları cezbetmek açısından diğer ülkelerle rekabet edemiyoruz.

Burada yalnızca kurumlar vergisini, gelir vergisini düşünmeyin. Ücretler üzerindeki ağır vergi yükünün yatırımcıyı caydırıcı veya kayıt dışına kaydırıcı etkisini de hesaba katın. Buna bir de artan kayıt dışının yarattığı haksız rekabeti ekleyin.

Bürokratik işlemlerin ağırlığından ve karmaşıklığından vaz geçtik, sırf vergi sistemimizin yarattığı caydırıcı etki yüzünden yabancı sermayenin Türkiye'ye çekilmesi konusunda diğer ülkelerle rekabette ne kadar dezavantajlı bir konuma düştüğümüzü siz hesap edin.

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İran Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Mörkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Mauroy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29
Tel: (90-312) 468 10 11
Tel: (32-2) 736 40 47
Tel: (1-202) 776 77 70
Tel: (49-30) 28 878 6300
Tel: (33-1) 426 516 40

Faks: (90-212) 249 13 50
Faks: (90-312) 428 86 76
Faks: (32-2) 736 39 93
Faks: (1-202) 776 77 71
Faks: (49-30) 28 878 6399
Faks: (33-1) 426 516 99

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad-us.org
e-mail: info@tusiad-de.org
e-mail: satan@tusiad.org

web: www.tusiad.org



TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

Yabancı sermayenin ülkeye daha etkili biçimde girmesi sağlanmazsa, bu bizim yalnızca orta ve uzun vadedeki yatırım eksikliğimizin, dolayısıyla istihdam sorunumuzun devam etmesine yol açmayacak, aynı zamanda önümüzdeki bir-iki yılın en önemli risk faktörünün ortadan kalkmasını, yani cari açıkların finanse edilebilmesini oldukça zorlaştıracaktır.

Kuşkusuz, niyetim, tüm sorunlarımızın çözümünü vergi sisteminin değişmesine bağlamak değil. Sadece, bu konunun çok işlevli bir anahtar özelliği taşıdığının altını çizmeye çalışıyorum.

Vergi konusunda 2005'te etkili önlemler alınmasını bekliyoruz. Bu önlemlerin, bir sanayi stratejisi etrafında örülmesi uzun dönemde Türkiye'nin AB üyeliğinden beklediği kazançları gerçekleştirebilmesi için hayati önem taşıyor. Kalabalık nüfusumuza asgari refah sağlayabilmek için, önümüzdeki dönemde, yılda %5'in üzerinde bir hızla ekonomimizi büyütmek zorundayız. Bunu gerçekleştirebilmenin ve bu hızı kalıcı kılabilmenin yolu, bu büyümeyi akıllı biçimde yönlendirmekten geçmektedir.

Türkiye, hızlı büyümesini, sanayide sektörel öncelikleri, tarımda mevcut dinamikleri ve değişim ihtiyaçlarını dikkate alarak; bölgesel gelişmede denge, gelir dağılımında adalet gibi faktörleri hesaba katarak yönlendirmelidir.

Değerli Konuklar,

Sanayiye dayalı bir refah toplumu ve buna uygun bir siyasal ve sosyal gelişme çizgisi yaratmak istiyorsak, çok yönlü düşünmek, radikal önlemler almaktan çekinmemek, kısa vadenin akıntı ve girdaplarından bizi koruyacak güçlü çözümlere sahip olmak zorundayız.

Bu yüzden AB ile ilişkilerimizi soğuk kanlı değerlendirmelerin ve uzun dönemli çıkarların üzerine oturtmalı, akılcılıktan uzak duygusal patlamalardan kaçınılmalıdır. IMF ilişkilerini ulusal gurur meselesi yapmadan, dış çalkantılara karşı bize sağlayacağı istikrar açısından değerlendirmeliyiz. Son olarak, fakat belki en önemlisi, başımızı kaldırıp ileriye bakarak, gelişme stratejimizi belirlemeli, tüm kısa dönem önlemlerini, uzun dönemli stratejilerin etrafına örmeliyiz.

Önümüzdeki yol uzun belki ama, hiç değilse yokuşun önemli bir bölümü geride kaldı. Nefesimizi iyi ayarlayıp hız kesmeden yürümek zorundayız.

Sabırınız için teşekkür ediyorum, hepimizi bir kez daha saygıyla selamlıyorum.

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İran Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Mörkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Mauroy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29
Tel: (90-312) 468 10 11
Tel: (32-2) 736 40 47
Tel: (1-202) 776 77 70
Tel: (49-30) 28 878 6300
Tel: (33-1) 426 516 40

Faks: (90-212) 249 13 50
Faks: (90-312) 428 86 76
Faks: (32-2) 736 39 93
Faks: (1-202) 776 77 71
Faks: (49-30) 28 878 6399
Faks: (33-1) 426 516 99

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxoffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad-us.org
e-mail: info@tusiad-de.org
e-mail: satan@tusiad.org

web: www.tusiad.org